

Þegar Páll Skúlason kom heim frá námi tókst honum, ásamt samstarfsmönnum sínum, ekki aðeins að setja á laggirnar námsbraut í heimspeki til BA-prófs nánast úr engu, heldur stóðst námsbrautin fyllilega samjöfnuð við sambærilegar stofnanir víða erlendis. En að auki sameinaði þessi námsbraut ólíkar og jafnvel andstæðar stefnur í heimspeki og hefur búið að því síðan. Páll var sjálfur fulltrúi evrópskrar heimspeki, sér í lagi túlkunarheimspekinnar, og horfði vítt á menningu, vísindi, trúarbrögð og listir. Þessa víðu sýn á samband heimspekinnar við aðrar fræðigreinar nýtti hann þegar hann lagaði kennslu í heimspekilegum forspjallsvísindum að breyttum þörfum Háskólans, og í því námskeiði þróaði hann margar hugmyndir sínar, einkum þó þær sem lúta að gagnrýninni hugsun. Er enn haft á orði hvernig hann krotaði út töfluna með hugtökum, skýringarmyndum, pílum og örvum, uns allt yfirborðið var þakið óreiðukenndum hugmyndum. Þá kom ef til vill hinn margrómaði hæfileiki Páls til að skipta hlutum í þrennt í góðar þarfir.

Hann lét þó ekki við það sitja að treysta grundvöll heimspekinnar inn á við, heldur leit svo á að heimspekin ætti hlutverki að gegna út á við. Bók hans, *Pælingar*, markaði ákveðin þáttaskil í því efni og gerði mikið til að færa heimspeki hans til almennings. Páll var ötull fyrirlesari, hugmyndaríkur og ófeiminn við að koma skoðunum sínum á framfæri. Hann hafði ótvíræða leiðtogahæfileika og því kom það ekki á óvart að hann skyldi kjörinn rektor Háskóla Íslands. Í rektorstíð sinni notaði hann tækifærið til að reka erindi heimspekinnar við almenning og íslenskt þjóðfélag hvenær sem tilefni gafst. Að rektorstímabilinu loknu kom Páll aftur til starfa við námsbrautina eins og ekkert hefði í skorist og kenndi nokkur námskeið við góðan orðstír.

Auk þess að kenna og ræða hugmyndir klassískra heimspekinga og tala máli heimspekinnar í samfélaginu stundaði Páll frá upphafi sína eigin heimspeki, fór eigin leiðir og lét fátt aftra sér við þá iðju, enda var hans líf og yndi þar sem heimspekin var. Hann lét sér ekkert mannlegt óviðkomandi á því sviði, þó að náttúran, hugsunin, stjórnmálin og háskólamálin væru þar efst á blaði. Hugmyndum Páls um þessi efni geta lesendur kynnst í nýlegum bókum hans. Hann átti mikið efni í fórum sínum og fjölda nýrra hugmynda. Eftir að hann veiktist og sá fram á óvissa tíma naut hann aðstoðar fáeinna ungra heimspekinga við að búa til prentunar bækur sínar.

Það er einkennilegt að hugsa sér heimspekina við Háskóla Íslands án Páls Skúlasonar og í vissum skilningi er það ekki hægt. Páll var óþreytandi í áhuga sínum á heimspekinni, honum var það kappsmál að hefja skynsamlega rökræðu upp yfir dægurmálin, hann var alltaf óragur við að varpa fram hugmyndum til umræðu og hafði óbilandi trú á gildi rökræðu og heimspekilegrar hugsunar, jafnt fyrir velferð hvers einstaklings sem almannahag.

Námsbraut í heimspeki við Háskóla Íslands: Björn, Erlendur, Eyja, Gunnar, Henry, Mikael, Róbert, Salvör, Sigríður, Svavar Hrafn, Vilhjálmur